

קונטרס

חכמות נשים

יעזרר ויחזק את האשה שתהיה פקחית, כי רק
בידה תלוי כל עתיד הבית, ההצלחה והאשר.
ולאפוא כל הפשלון וחרבן הבית, גם תלוי רק
בידי האשה.

בנוי ומיסד על-פי דברי
רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו
ועל-פי דברי תלמידו, מורנו
הגאון הקדוש, אור גפלא, אשר כל רז לא אניס ליה
רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו
ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי
חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי
חסידי ברסלב
עיה"ק ירושלים תוכב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, שְׁלֹא־אֵשֶׁה יֵשׁ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּלִתִּי
מִגְבָּלִים, וְהִיא יְכוּלָה — אוֹ לְבָנוֹת אֶת בַּעֲלָהּ, אוֹ לְשִׁבּוֹר
אוֹתוֹ. וְלִכֵּן אֵשֶׁה חֲכָמָה אִם הִיא רוֹצָה לְחִיּוֹת חַיִּים
טוֹבִים, שְׁתַּחֲזֵק תָּמִיד אֶת בַּעֲלָהּ, וְאִזּוֹ יִהְיֶה לָּהּ בֵּית חָם
וּבֵית שָׁמַח.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשנב)

קונטרס

חכמות נשים

א.

בתי היקרה! החכם מכל אדם אומר (משלי יד, א):
"חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו";
האשר וההצלחה בבית, תלויים רק בחכמת האשה. אם
האשה פקחית ויודעת איך להתחזק בעצמה ולחזק
אחרים, אזי בונה את ביתה. אבל אם היא אולת —
שוטה, נוהגת בשטות, בידיה הורסת את ביתה. לזאת,
בתי היקרה! אני יודע שעובר עליך בחיים מרירות
קשה. יש לך בעל רע, משפילך בפני הילדים, אבל
תערכי לעצמך חשבון, התחמגת ויש לך ילדים, זהו
הזווג שלך. ואף שקשים החיים, ועוברים עליך
משברים וגלים, אינך יכולה יותר, אל תתיאשי, כי כל
העתיד בידיים שלך. "חכמות נשים בנתה ביתה", אם
תהיי חכמה, בתי היקרה, תבני את ביתך, אבל אם תהיי
פזיזה, ותחליטי: "איני יכולה יותר". ויכנסו במחך

מחשבות שטות להתגרש, אזי "ואולת בידיה תהרסנו", עם השטות והאולת הזו תהרסי את הבית, ומי יסבל? הילדים. לזאת, בתי היקרה, עליך להכניס בעצמך את הקדוש-ברוך-הוא, כל אשר עובר עליך צרות ויסורים ומרירות, זהו רק מחמת ששכחת ממנו יתברך, אם היית זוכרת ממנו יתברך, אם היית מרגילה עצמך לדבר אליו יתברך כמו שמדברים אל חברה טובה, שמספרים לה את כל הלב, מדוע לא תעשי כך לפניך יתברך, וכשאתן אף אחד בבית, פתחי פיה, ותסתכלי כלפי מעלה, ותתחילי לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא. בתי היקרה! אינך יכולה לתאר ולשער מה התפלה הזו פועלת בכל העולמות, בו ברגע שאת שופכת לבך לפניך יתברך, שירחם עליך ויוציאך מהפח, הקדוש-ברוך-הוא שולח מלאכי שמירה להצילך. בודאי אורך זמן עד שרואים ישועה, אבל אם תתמידי בזה שתברחי אליו יתברך, ותספרי לו כל אשר מעיק לך, תתהפך כל גישתך אל בעלך וילדיך. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן עח): אסור להתאש, אין שום יאוש בעולם כלל; אפלו במצבים הכי גרועים, ונדמה לך שהכל כבר אבוד, חס ושלום, וכאלו זהו סוף העולם, אל תאמרי כך, תמיד יש אור בקצה המנהרה, אף אינך רואה את זאת, אם תתקרבי אל הצדיק ותצייתי אותו, אשר הוא מעורר אותך לברח אל הקדוש-ברוך-הוא, תראי איך

ביתך ישתנה לגמרי. כי זה עקר חכמת האשה — שבונה את הבית, ולהפך עקר הכסילות והטפשות והאולת — כשהורסת את הבית. על-כן אם כבר התחנת ויש לך ילדים, תעשי כל אשר ביכלתך להפוך את הבית לגן-עדן. עליך לזכור, בתי היקרה, שעל כל אחד ואחד מאתנו עובר בזה העולם משברים וגלים, חשך, שברון לב, עצבים, עניות ודחקות, חובות וכו', והכל בא מחמת ששוכחים את הקדוש-ברוך-הוא; אם אדם היה מוכניס אותו יתברך בתוך חיו, אם אדם היה זוכה לדעת אשר מלא כל הארץ כבודו, והוא יתברך מתייה ומתהיה ומקיים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, זהו כסא לאלקותו יתברך, והכל זה אלקות ואלקות זה הכל, כל החיים היו מתנהלים באפן אחר לגמרי. מדוע אשה סובלת כל-כך הרבה מרירות? מחמת שהוציאה את הקדוש-ברוך-הוא מתוך חיה, אם תמיד היתה מדברת ממנו יתברך, ומחזקת ומעודדת את בעלה והילדים, הבית היה נעשה גן-עדן. אך מחמת שהאשה שוכחת ממנו יתברך, עוברים עליה משברים וגלים, עד שרחמנא לצלן, היא נעשית שוטה, ובורחת מהבית, אשר זהו האסון הגדול ביותר; כי כשהאשה עוזבת את הבית, היא הורסת את ילדיה. אך אם האשה חכמה ופקחית, ויודעת איך להפוך הכל אל הקדשה, בזה בונה את ביתה. לזאת,

בתי היקרה! ראי מה לפניך, אני יודע שעוברים עליך
משברים וגלים, אינך מסתדרת עם בעלך והילדים, עקר
העצה — שתחילי לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא,
תשמחי, תחזקי ותעודדי את בעלך. בדרך כלל האשה
צריכה תשומת-לב מבעלה, שישמחנה ויעודדה, אף
כשאין זה כף, העצה הכי קלה והכי טובה בשלום-בית,
להביא לבנינו — להיות אשה חכמה, שהאשה תתן
תשומת לב לבעלה ותחזקו. ובזה שהאשה תשמח את
בעלה ותעודדו, בעלה יתהפך לגמרי לגמרי. כי אשה
יש לה כחות הנפש בלתי רגילים, וכיצד זוכה לידע
מכחותיה? אם מרגילה עצמה תמיד לדבר אל הקדוש-
ברוך-הוא, ושופכת לבה לפני קונה, תפלתה מתקבלת
תכף-ומיד, כי אין עוד דבר חשוב יותר אצלו יתברך
כתפלה ושיחה לפניו, כמאמרם ז"ל (בבא מציעא נט.):
מתוך שדמעתה מצויה — אונאתה קרובה; הינו שלבה
נשבר, ודוד המלך אומר (תהלים נא, יט): "לב נשבר ונדכה
אלהים לא תבזה"; אצל הקדוש-ברוך-הוא מאד מאד
חשוב לב נשבר. ומי עוד שרוי בלב נשבר כמו האשה,
שמסבבת בילדים, אשר צועקים, קופצים וצוהלים,
משתובבים וצווחים, ואין ביכלתה להשתלט עליהם.
ומאידך גיסא, הבעל כעסן, אלים, בעל מדות רעות,
מתאכזר, מה תעשה אשה אמללה כזו? העצה היא —
לא להתיאש, אלא לברח אליו יתברך, ועל-ידי שתברח

אֱלֹיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִשְׁפָּךְ כָּל שִׂיחָה לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִבְקֹשׁ
עַל בַּעֲלָה שִׁישְׁתָּנָה, תִּתְחַנֵּן עַל הַיְלָדִים שִׁישְׁתָּנוּ לְטוֹבָה.
בְּתִי הִיקָרָה! אֵינֶךָ יְכוּלָה לְתַאֵר וּלְשַׁעַר מַה נַּעֲשֶׂה עִם
הַתְּפִלוֹת שֶׁלָּךְ. כִּי כָךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים עַל
דְּבוּרָה הַנְּבִיאָה, כִּי צַד זָכָתָה לִהְיוֹת נְבִיאָה? הֲלֹא פִינָחָס
בֶּן אֶלְעָזָר הָיָה עוֹמֵד אָז? אֲלֹא הִיא הָיְתָה תָּמִיד מְדַבֶּרֶת
אֱלֹיו יִתְבָּרֵךְ, וְעַל שֵׁם הַדְּבוּר נִקְרְאת דְּבוּרָה, שֶׁתָּמִיד
דְּבָרָה עִמוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְזֶה הַבִּיאָה לִהְיוֹת נְבִיאָה, וּמַחֲמַת
זֶה שֶׁהִצְלִיחָה בַּמִּלְחָמָה, לְהַכְנִיעַ אֶת סִיסְרָא וְכָל שׁוֹנְאֵי
יִשְׂרָאֵל. וְעָלֶיהָ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אֶת הַפְּסוּק:
"חֲכָמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵּיתָה" — זֶה דְּבוּרָה הַנְּבִיאָה. וְכָךְ
אוֹמֵר אֱלֹיָהוּ הַנְּבִיא (תָּנָא דְּבִי אֱלִיהוּ רַבָּה, פֶּרֶק י'): מַעֲיֵד אָנִי
עָלַי אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, בֵּין יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַכוּ"ם,
בֵּין אִישׁ בֵּין אִשָּׁה, בֵּין עֶבֶד בֵּין שִׁפְחָה, הַכֹּל לְפִי
מַעֲשֶׂה שְׁעוֹשָׁה, כָּךְ רוּחַ-הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה עָלָיו. בַּעֲלָה שֶׁל
דְּבוּרָה עִם הָאָרֶץ הָיָה, אִמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ, בֹּא וַעֲשֵׂה
פְּתִילוֹת, וְהוֹלֵךְ לְבֵית-הַמֶּקְדָּשׁ שְׁבִשִּׁילָה, וְיִהְיֶה חֶלְקֶךָ
עִם אַנְשֵׁים כְּשָׂרִים וְתִבּוֹא לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא! וְצִיַּת אוֹתָהּ,
וְהָיָה עוֹשֶׂה פְּתִילוֹת רַבּוֹת, שִׁיְהִיָּה אוֹרֵן מְרַבָּה, לְפִיכָךְ
נִקְרָא שְׁמוֹ לְפִידוֹת. כִּי שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת יֵשׁ לוֹ: בָּרֶק,
לְפִידוֹת וּמִיכָאֵל. בָּרֶק — שֶׁפָּנָיו דּוֹמוֹת לְבָרֶק. לְפִידוֹת
— שְׁעוֹשֶׂה פְּתִילוֹת וְהוֹלֵךְ לְבֵית-הַמֶּקְדָּשׁ. מִיכָאֵל —
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל לוֹ, וּמִלֶּאךָ מִיכָאֵל נִתְלַבֵּשׁ בּוֹ.

אמר לה הקדוש-ברוך-הוא לדבורה: את כוננת ועשית פתילות שיהיה אורן מרבה, ארבה אותך בישראל וביהודה ובשנים-עשר שבטי ישראל. ומי גרם לפידות שיבא לעולם הבא? דבורה אשתו. ועליה ועל כיוצא בה נאמר: "חכמות נשים בנתה ביתה". ראי, בתי היקרה! אדם עם הארץ, שלא ידע כלום, לא ידע לקרא קריאת שמע, ללמד תורה, אבל זכה לאשה טובה, אשה כדבורה הנביאה, והיא דברה על לבו, שיעשה למען הקדוש-ברוך-הוא פתילות להדליק בבית-המקדש, שיהיה לו חלק עם אנשים כשרים, וצית אותה. ובזכות זה זכה לשלשה שמות כאמור. למדים מכאן מה כח האשה, שאפלו יהיה אדם פשוט ועם הארץ, או אף שיהיה, חלילה, איש רע ובליעל, אם לא תאבדי את עצתונותיך, ותבקשי תמיד מאתו יתברך שיתן לך מח וחס, ויחזק לך, אז תראי שהבית יתהפך לטובה על ידך, כי הכל תלוי בך. "חכמות נשים בנתה ביתה" — חכמת האשה בונה את הבית. אם את תחזקי ותעודדי את בעלך, אף שהוא איש גס רוח וכו', עם הארץ ורחוק מהקדשה, אף זהו בעלך, ואלו ילדיך, על-כן עשי למען הילדים שלום-בית, והיי פקחית, תחזקי את עצמך אף במצבים הכי קשים, אל תניחי עצמך לילך שולל אחר אלו המסיתים אותך להתגרש וכו', ומדברים סרה בבעלך, ומפתים אותך לחשב שיהיה לך

טוב יותר אם תשפרי את הבית וכו', אוי למי שחושב כך, אוי למי שמסית את האשה להתגרש מבעלה. ועליך לזכור, כי יהיה לך גרוע בהרבה מזה, ואל תחשבי כרגע — "שיותר גרוע מזה לא יתכן, על-כן אשבר את הבית". כי "ואולת בידיה" — אם האשה היא אולת, אזי "תהרסנו" — הורסת את ביתה בידיים. על-כן חמלי עליך, חמלי על ילדיך, חמלי על בעלך. ומהיום והלאה תדברי רק מהקדוש-ברוך-הוא, אל תדברי לשון-הרע ורכילות, אין 'זה' ואין 'זו', יש רק "'זה' אלי ואננהו" (שמות טו, ב); הינו אין לאדם בזה העולם אלא את הקדוש-ברוך-הוא, תחזקי ותעודדי ותשמחי את בעלך, ואז תראי שכל ביתך ישמנה לגמרי. העקר — היי פקחית וחכמה, תאמצי ותגביהי את משפחתך, תעניקי ותתני להם תשומת לב, ודברי חזק ועודד, ואז תראי שביתך יהיה משפן לשכינה. בעלך ישוב בתשובה, ויהיה צדיק קדוש; כי הכל תלוי בך. לזאת, בתי היקרה! אבקשך מאד לבל תתיאשי, ואף שאני יודע שעובר עליך הרבה צרות ויסורים ומרירות, ואף בוכה מרב כאב. למה לך לבכות ולהיות במרירות? יותר טוב לך לברח אליו יתברך, תתפסי עצמך, וברחי עמה אל שער השמים, ותבקשי שם רחמים ממנו יתברך. או תסעי אל קברות הצדיקים, ושם תשפכי את לבך ברחמים ובתחנונים ושיחה בינו לבין קונו, ותחזרי

בתשובה שלמה אליו יתברך. תקבלי על עצמך מהיום והלאה ללכת בכסוי ראש, בבגדים צנועים, ולא במלבוש ללא שרולים, או במכנסים, חס ושלוש, ולא בבגדי שחץ ופריצות, רחמנא לצלן, אלא בבגדים ארכים פיאה לבת ישראל. מהיום והלאה תקבלי על עצמך לאכל רק מאכלים פשרים למהדרין, ולא טרפות ונבלות בכל מסעדה, מהיום והלאה תתקני את מעשיך, ותשובי בתשובה שלמה אליו יתברך. אז תראי, בתי היקרה, איך הקדוש-ברוך-הוא יעזר לך, וכל התפלות שתתפללי לפניו, תתקבלנה לרחמים ולרצון לפני אדון כל. לזאת אבקשך מאד לבל תנהגי בפזיזות, ולא תשברי במו ידיך את ביתך, כי אם את עושה מעשה שטות — אולת, את הורסת את ביתך בידיים ממש. על-כן ראי לקבל על עצמך על מלכות שמים, ותחדירי בעצמך רק את הבורא יתברך שמו, ואז תוכחי איך הכל ישתנה לטובה. אשרי האשה המחדירה דברים אלו בתוך לבה, שאז ביתה יבנה משכן לשכינת עזו יתברך.

ב.

בתי היקרה! החכם מכל האדם אומר (משלי יד, א):
 "חכמות נשים בנתה ביתה, ואולת בידיה תהרסנו".
 הבית תלוי רק באשה — לטוב, או, חס ושלוש, להפך;

אם האשה חכמה — היא בונה את ביתה, אם היא
 אולת ושוטה — בידיה תהרסנו. חכמינו הקדושים
 דורשים מזה (סנהדרין קי.): "חכמות נשים בנתה ביתה"
 — זו אשתו של און בן פלת, "ואולת בידיה תהרסנו"
 — זו אשתו של קרח. משה רבנו גלה את הקדוש-
 ברוך-הוא לכל עם ישראל, הוריד את התורה מסיני
 לעם ישראל, וכמאמרם ז"ל (מנחות): משה אוהב ישראל
 היה; ומסר נפשו בשבילם; כשנגזרו גזרי דינים על
 ישראל, כשעשו את העגל, ורצה הקדוש-ברוך-הוא
 למחקם, חס ושלום, משה רבנו מסר נפשו בעבורם,
 ובקש ממנו יתברך שלא יגע בנשמות ישראל. עד כדי
 כך שאמר: מחני נא מספרך אשר כתבת, אבל אל תפגע
 בעם ישראל. משה רבנו הוא הצדיק האמת, אשר מסר
 נפשו בשביל עם ישראל. כמאמר רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר"ן,
 חלק ב', סימן ז'): מי יכול להיות מנהיג אמת כמשה רבנו?
 מי שהוא רחמן. פי הצדיק שהוא רחמן, ומרחם על
 נשמות ישראל, מוסר נפשו בשביל ישראל, ורוצה לעזור
 לכל יהודי ויהודי, שיהיה לו טוב בביתו, ויהיה ביתו
 גן-עדן. אבל זה לעצמת זה בשביל הבחירה והנפיון
 קמים רשעים ארורים, שחולקים על הצדיקים,
 ומדברים עליהם כל דבר אסור. וזה אשר קרה אצל
 משה רבנו, שעמד כנגדו קרח, וחלק עליו והתלוצץ
 ממנו, והביא חתימות של מאתים חמשים רבנים ראשי

סנהדרין נגדו. ולבסוף פצתה האדמה פיה ובלעה את
קרח ועדתו. מי גרם לזה? אשתו של קרח. "ואולת
בידיה תהרסנו". האשה הסיתה את קרח לאמר: "אתה,
בעלי, צריך להיות מנהיג הדור, עליך להיות ראש בני
ישראל", וכן דברה על לבו, עד שבא לשטות זו שיצא
כנגד משה רבנו. למדים מכאן מה אשה מסגלת
לעשות, עד שכל המריבות של קרח על משה רבנו היו
רק על-ידי האשה — אשתו של קרח שהסיתה אותו.
אוי לה לאשה כזו המסיתה את בעלה למריבות, כי היא
סובלת אחר-כך, והיא הורסת את ביתה, ונעשית
מקללת, ומשלמת את המחיר הכבד. ולהפך —
"חכמות נשים בנתה ביתה" — זו אשתו של און בן
פלת. אומרים חכמינו הקדושים, און בן פלת היה שכנו
של קרח, ובא קרח לסחפו לתוך המחלקת, שידבר על
הצדיק — משה רבנו. וישבה אשתו בפתח הבית, ולא
נתנה לקרח להכנס, על-ידי שגלתה עצמה, ופזרה
שערות ראשה, וכשראה אותה — הלך תכף-ומיד. וכה
אמרה לבעלה: "יש ריב בין קרח למשה, קרח חולק
על הצדיק, אינני רוצה שתתערב בזה, כך או כך במילא
לא תהיה נעשה ראש, על-כן ברח לך ממחלקת".
וחזקה ועודדה אותו, שלא יצא לריב עם הצדיק. וכך
נצל. ובין כך ובין כך נפתחה האדמה, וכל מי שהלך
עם קרח נבלע במעמקיה. ואון בן פלת נצל. עליה

נאמר: "חכמות נשים בנתה ביתה". שהצילה את בעלה שלא ילך כנגד הצדיק ולא ידבר עליו. למדים מכאן, בתי היקרה, אילו כחות הנפש יש לאשה, אשר הם בלתי מגבלים, ביכלתה להסית את בעלה לצאת נגד הצדיק ונגד הקדוש-ברוך-הוא, בר מינן, או שיתחבר אל הצדיק, וישוב בתשובה ויברח אליו יתברך. לזאת, דעי לך, שכל עתיד הבית תלוי רק בידך, כפי שתחזקי את בעלך כך הוא יהיה, אם תשמחי ותעודדי אותו, תכבדי ותינקרי אותו, תעוררי אותו לשוב בתשובה, שילך לבית-הכנסת להתפלל, שיתעטף בציצית וישמר שבת, את תפעלי אצלו שישוב בתשובה, ובין כך בכל יום תטפטיפי לו עוד דבור ועוד דבור, עד שתעוררי אותו שתהא לו אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, אמונה בצדיק הדור, שילך אל חכמי ישראל, שילך אל הכולל ללמד תורה. איזו זכות תהיה לך, איזה שכר יפל בחלקך, שתתחלקי עם התורה והמצוות שלו. ועליך יאמר: "חכמות נשים בנתה ביתה" — החכמה שלך תבנה לך את הבית, יהיה לך בעל צדיק גדול. והכל תלוי בך, אם רצונך לבנות את ביתך, היי פקחית וחכמה, לכי בנחת ובסבלנות עם בעלך. ולהפך, חס וחלילה, "ואולת בגדיה תהרסנו" — על-ידי שטיות והבלים, את יכולה להרס את ביתך; על-ידי שתסירי את פסוי ראשך, בר מינן, ותלכי בשערות פרועות

בחוצות, או בבגדים בלתי צנועים, רחמנא לישזבן, ותכשילי את בעלך ושאר אנשים, את הורסת את עצמך וביתך, ותקבלי ענש כבד על כך. למה לך להסתכל על טמאת הגויים המסתובבים ערמים וערמות, אשר הערב-רב ממלאים את הארץ לארפה ולרחבה עם גויים וגויות ורוצים לבוללם, רחמנא לישזבן, אין יכולים לצאת לרחוב, כי הפריצות נוראה. לזאת, בתי היקרה! היי חכמה ולכי בצניעות, ועל-ידי-זה תזכי לבנות את ביתך. יש לך בעל — תאהבי אותו, תחזקי אותו, תמציאי את עצמך אליו. כי כך אומרים חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה ח', סימן י'): אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך; בזמן שנוהגת בעצמה דת יהודית והיא צנועה, זוכה שיוצאים ממנה בנים בעלי משנה. בזה שתהיי תמיד בבית, תמיד תהיה לך מלה טובה לבעלך, תחזקי אותו שילמד תורה, שיתחבר אל צדיקים, והיכן שיש מחלקת ומריבות, תמנעי ממנו להתערב, שלא תהיה לו יד במחלקת על צדיקים, בזה את בונה את ביתך. אבל אם את שוטה, ותלכי ללא גרבים, בלא כסוי ראש, בלא בגדים צנועים וכו' וכו', אוי לך ואוי לנפשך, את גורמת שבעלך יחטא, ואת מחטיאה את הרבים, וענש חמור מחכה לך. ובזה את הורסת את ביתך; כי בעלך יעזבך, ויפל לשאול תחתית ומתחתיו, ולבסוף תהרסי עצמך לגמרי. לזאת, בתי היקרה! זכרי

שָׁכַל הַבַּיִת תְּלוּי רַק בְּיָדֶיךָ, עַל-כֵּן הִתְחַזְקִי וְהִי פִקְחִית
 וְחֲכָמָה, וְכֹךְ תִּזְכִּי לְבָנוֹת אֶת בֵּיתְךָ. וְאִם קָשָׁה לָךְ, יִשְׁנֶה
 עֲצָה קְלָה מְאֹד, תִּבְרָחִי אֶל שַׁעַר הַשָּׁמַיִם, וְשֵׁם תִּפְתָּחִי
 אֶת פִּיהָ אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וְתִתְּפָלְלִי לְפָנָיו שִׁירְחִם עָלֶיךָ,
 שְׁלֹא יִהְיֶה לָךְ בַּעַל כַּעֲסָן, בַּעַל עִם מְדוֹת רָעוֹת, בַּעַל
 רָשָׁע, כִּי עַל-יָדֶי תִּפְלֹת תִּפְעֲלִי אֲצִלוֹ יִתְבָּרֵךְ כָּל חֲפָצָךְ.
 וְכֵן תִּבְרָחִי אֶל קִבְרוֹת צַדִּיקִים, וְתִבְקְשִׁי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ
 כָּל צָרְכֶיךָ; כִּי כִשְׁהָאִשָּׁה מִתְּפַלֶּלֶת אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, זֹכָה
 לִפְעַל יִשׁוּעוֹת. כִּי כֹךְ לַמְּדִים מִחֲנֻנָּה "וְהָיָה כִּי הִרְבֵּתָה
 לְהִתְפַּלֵּל" (שְׁמוּאֵל-א, יב) — מִכָּאֵן שָׁכַל הַמְּרֻבָּה בַּתְּפִלָּה
 — נַעֲנֶה (יְרוּשָׁלַּיִם בְּרָכוֹת). וְאִם תִּהְיִי חֲזָקָה בָּזָה, תִּרְאִי אֵיךְ
 הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לָךְ לְטוֹבָה. כִּי מִצַּד אֶחָד — אֵל תִּתְּיָאֲשִׁי
 בְּשׁוּם פָּנִים וְאִפֵּן מִלְּהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וּמִצַּד שְׁנֵי רַק
 תִּחַזְקִי וְתַעֲזוּדִי וְתִשְׁמָחִי אֶת בַּעֲלֶךָ, כִּי הַבַּעַל תְּלוּי רַק
 בָּאִשָּׁה, אֵף שֶׁהוּא קָשׁוּחַ, קָשָׁה, רִגְזָן וְכו', אֲבָל הָאִשָּׁה
 יְכוּלָה לְהַשְׁפִּיעַ עָלָיו, אֵל תַּחֲשָׁבִי שְׂאֵת חֲלָשָׁה, אֲמַלְלָה,
 אֵין לָךְ כַּחוֹת, הַכֹּל דְּמִיּוֹן, כִּי לָאִשָּׁה יֵשׁ כַּחוֹת הַנֶּפֶשׁ
 גְּדוּלִים מְאֹד. הֶעֱקַר עָלֶיךָ לִפְעַל אֲצֵל בַּעֲלֶךָ, שְׂאֵף פַּעַם
 לֹא יִהְיֶה מַעֲרָב בְּשׁוּם רִיב, אֵף שִׁידְבָּר עַל אָבִיךָ וְאִמְךָ
 כָּל דְּבַר אָסוּר, חֲלִילָה, וְכו' וְכו', אֶת תִּשְׁתָּקִי, תִּגְי לוֹ
 לְצַעֲקָה, וְכִשְׁיִסִּים, תִּשְׁאַלִי אוֹתוֹ: "אֲמַר לִי, בַּעֲלִי הִיָּקַר!
 מָה עָשׂוּ לָךְ הָוִירִי? ! מִחֲמַת שִׁנְתָּנוּ לָךְ אוֹתִי, אֶתָּה צָרִיךְ
 לְזַלְזֵל בָּהֶם כָּל-כּוֹךְ, וְלִהְשִׁפִּילָם בְּפָנֶי הַיְלָדִים, לְקַלֵּלָם

וכו'?! "כֹּאֲשֶׁר תֹּאמְרִי לוֹ כֹּךְ פַּעַם, פַּעַמִּים וְשְׁלוֹשׁ, הוּא יִשְׁתַּנָּה. הֶעָקָר — אַל תַּעֲנִי וְאַל תִּשְׁיבִי עַל הָעֲלִבוֹנוֹת, וְאַל תִּשְׁבְּרִי, אֲף שְׁנֵה כּוֹאֵב מְאֹד, כִּי כִשְׁהִבֵּעַל מְדַבֵּר נֶגֶד הוֹרִיךְ זֶה חוֹרָה וּמַעִיק, בְּשַׁעֲה שְׁהוֹרִיךְ נִתְּנוּ אֶת כָּל נִשְׁמָתָם בַּעֲבוּרֶךְ, לְהַצִּלְחָתְךָ וְכוּ', וּלְבִסוּף הוּא מְדַבֵּר עֲלֵיהֶם, אֲף כְּכֹר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (חֲלִין פֶּט): אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֶלָּא בְּשִׁבִּיל מִי שְׁבוּלָם עֲצֻמוֹ בְּשַׁעֲת מְרִיבָה. כִּשְׁבַּעֲלֶךְ מְדַבֵּר נֶגֶד הוֹרִיךְ וְנֶגֶד כָּל מִשְׁפַּחְתְּךָ, תִּדְמִי וְתִשְׁתַּקִּי, וְאַל תִּשְׁיבִי לְמַחְרָפֶךְ דָּבָר, תִּצְאִי לַחוּץ וְתֹאמְרִי לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אֲנִי מְקַבֶּלֶת אֶת זֹאת לְכַפֶּרֶת עֲוֹנוֹת. חֲטָאתִי, עֲוִיתִי, פָּשַׁעְתִּי, עָשִׂיתִי כָּל מִינֵי מַעֲשֵׂי שְׁטוּת בַּחַיִּים, הַבְּזִיוֹנוֹת וְהַהֲשָׁפְלוֹת שֶׁבַּעֲלִי מְדַבֵּר, יִכְפְּרוּ עַל עֲוֹנוֹתַי". עַל-יְדֵי-זֶה שְׁלֹא תַעֲנִי, אֶת יְכוּלָה לְהַפְכוֹ לְגִמְרִי. וְזֶהוּ "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה" — זֹו אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אוֹן בֶּן פֶּלֶת, שְׁאִמְרָה לְבַעֲלָהּ: "לָמָּה לָךְ לָרִיב וּלְהַכְנִס בְּמַחֲלָקָת וּבִקְטָנוּת, בָּרַח לָךְ מִזֶּה". "וְאוֹלֶת בִּידֵיהָ תִּהְרָסֵנוּ" — זֹו אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל קָרַח, שֶׁהִיא הִסִּיתָה אוֹתּוֹ שִׁיכְנֵס לְמְרִיבוֹת וּלְמַחֲלָקָת. עַל-כֵּן כְּשֵׁישׁ מְרִיבוֹת בֵּין שְׁכֵנִים, בֵּין קְרוֹבֵי מִשְׁפָּחָה, בְּבֵית וְכוּ' וְכוּ', אִם אֶת פְּקָחִית וּמִתְנַהֶגֶת כְּאֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אוֹן בֶּן פֶּלֶת, מַחֲזִיקָת וּמַעוֹדֶדֶת אֶת בַּעֲלָהּ, נִוְתָּנָת לוֹ יַחַס, כְּבוֹד וְאַהֲבָה, כִּי הַבַּעַל אוֹהֵב יַחַס וְכְבוֹד, אֲזִי יֹאמֶר עֲלֶיךָ: "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה",

וביתך יהיה גן-עדן ממשי; כי בעלך צריך חזונו ועיניו, מחמת שעוברים עליו הרבה משברים. אך אם לא תקבלי את דברי, ותהיי בבחינת "שוטה", אזי יאמר עליך: "ואולת בידיה תהרסנו" — זו אשתו של קרחת, אשר היא גרמה שיריב עם כלם, ולבסוף החריבה את ביתה ואת כל בתי הנלוים אליה. לזאת, בתי היקרה, ראי מה לפניך! אם תקבלי את דברי — תזכי לבית של גן-עדן, ואם לאו, יהיה ביתך כגיהנום ממשי, חס ושלום, ויהיה לך מר ממות. על-כן התבונני על עתידך, ביכלתך להפוך את ביתך לבית נפלא, ויהיה לך ולבעלך ולילדים טוב, והשכינה תשכן אצלכם, ותזכי לבעל צדיק, ולילדים צדיקים וצדקניות. ומה גם שתקפיד על מדת הצניעות, אזי יברכה הקדוש-ברוך-הוא בכל טוב ושפע הצלחה בחיים.

ג.

בתי היקרה! החכם מכל אדם אומר (משלי יד, א): "חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו". ודרשו חכמינו הקדושים (מדרש משלי), שפסוק זה סובב על יוכבד, שהעמידה שלשה צדיקים: משה, אהרן ומרים; ושלשתם זכו לשמש את ישראל. משה על הפן, אהרן על ענני הכבוד, ומרים על הבאר; ושלשתם היו

נביאים. ואל כל זאת זכתה אשה, שמסרה נפשה בשביל הקדוש-ברוך-הוא. ולכן גם את, בתי היקרה, יכולה לזכות לכל טוב אמתי ונצחי, אם תקחי עצמך בידיך, ותחזרי בתשובה שלמה אליו יתברך, ותלכי תמיד רק בבגדים צנועים, ותכסי שערות ראשך, אשר בזכות צניעות האשה, היא יכולה לזכות שהשכינה תהא חופפת על ראשה, וכבר לא חסר לה כלום; כי במקום שהשכינה שורה, שם כל הברכות מצויות. ולכן, בתי היקרה! היי פקחית, ותמיד תתנהגי במדת הצניעות — לא לגלות עצמך, כי שער באשה — ערוה, שוק באשה — ערוה, וללכת חשופה וכו' זה עון חמור מאד. ומקבלים על זה ענש קשה, רחמנא לצלן; כי אשה המכשילה את אחרים, היא נכנסת תחתם, ומקבלת את כל הענשים. ולכן, בתי היקרה! מה את צריכה את כל זאת?! בשביל תאות הכבוד, תאות הגאות והישות שאת רוצה להראות יפיך לחוץ, את צריכה לאבד את העולם הזה והעולם הבא גם יחד?! ולכן ראי להתנהג במדת הצניעות, ואז תהיי כלי להמשיך את השכינה בביתך, ובזכותך יתגלה הקדוש-ברוך-הוא לכל העולם כלו. ואם היו נשמות ישראל יודעות מעלתן, ואיך שכל הגאולה תלויה רק כפי מידת הצניעות שבהן, אזי היו שומרות עצמן מאד. ולכן ראי, בתי היקרה, שאיך שהוא, ממך לא יהיה עכוב הגאולה,

וְאַתָּה תִּתְּנֶנָּהּ בְּמִדּוֹת הַצְּנִיעוּת וְהַדָּרֶךְ אֶרֶץ. וְהַרְגִּילִי
עֲצָמְךָ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, אֲשֶׁר כָּל דְּבוּר וְדְבוּר
שֶׁמִּדְּבָרִים עָמוּ יִתְבָּרֵךְ, עוֹשֶׂה רָשָׁם גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, כִּי
בְּכָל דְּבוּר מִמְּשִׁיכִים לְמַטָּה יִשׁוּעוֹת וַחֲסָדִים; הֵן עַל
עֲצָמוֹ וְהֵן עַל כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ; אֲשֶׁרִי מִי שְׂאִינָה מַטָּעָה
עֲצָמָהּ, וּמוֹשֶׁכֶת עֲצָמָהּ תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ, וַיּוֹדַעַת
אֲשֶׁר כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ הִיא אֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא
יִתְבָּרֵךְ בָּרָא אֶת כָּל הָעוֹלָם בַּשֵּׁשֶׁת יָמִים וּבַשְּׁבַת שְׁבַת
וְנַח. וְכִמְאָמָרָם ז"ל (תוֹסֵפֶת סִנְהֶדְרִין, פָּרָק ח', הִלְכָה ט') עַל
פְּסוּק זֶה: "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה", זֶה מְלֶךְ מְלָכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁבָּרָא עוֹלָמוֹ בַּשְּׁבַעָה,
"בְּחֻכְמָה חֲצָבָה עֲמוּדִיהָ שְׁבַעָה" — אֵלֹה שְׁבַעַת יָמֵי
בְּרֵאשִׁית; כִּי בִּפְאֻמָּת אִשָּׁה פְּקָחִית בּוֹרַחַת תָּמִיד רַק אֵלָיו
יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁכֶת עַל עֲצָמָהּ אִזּוֹ שְׁכִינַת
עִזּוֹ יִתְבָּרֵךְ תָּמִיד, אֲשֶׁר אֵין עוֹד תַּעֲנוּג בָּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא יוֹתֵר מִתַּעֲנוּג הַדִּבְקוּת. וְכָבֵר אָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְּרַשׁ מִשְׁלִי) עַל פְּסוּק זֶה: "חֲכָמוֹת
נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה", אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, כָּל מִי שֶׁקָּנָה לוֹ
חֻכְמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, יֵהָא מִבְּטָח שֶׁקוֹנָה חֻכְמָה לְעוֹלָם
הַבָּא. "וְאוֹלֶת בִּידֶיהָ תִּהְרָסֶנּוּ" — כָּל מִי שֶׁלֹּא קָנָה
חֻכְמָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, יֵהָא לוֹ מִבְּטָח שֶׁקָּנָה לוֹ גִּיהֶנוֹם
לְעֵתִיד לָבֵא. וְלָכֵן אֲשֶׁרִי הָאִשָּׁה הַזּוֹכָה לְהַכְנִיס בְּעֲצָמָהּ
תָּמִיד אֶת אֲמַתָּת מְצִיאוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וַיּוֹדַעַת בִּידִיעָהּ

ברוך ומזככת אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ושומרת
 על כבודה, ואינה מפקירה עצמה, חס ושלום, רק
 הולכת ומתנהגת בצניעות, ומלבשת בבגדי צניעות,
 שעל-ידי-זה היא זוכה להשרות שכינת עזו יתברך בכל
 העולם כלו; אשרי לה ואשרי חלקה!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!